

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila a soudců Michala Bobka a Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně: **EFE cz, s.r.o. "v likvidaci"**, se sídlem Blanická 834/140, Stará Bělá, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti nečinnosti správního orgánu, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 4. 2023, č. j. 17 A 27/2022 - 48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobkyně se u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“) domáhala vydání rozhodnutí, kterým by soud uložil žalovanému povinnost rozhodnout o její žádosti o zpřístupnění datové schránky. Dne 10. 4. 2022 požádala soud o osvobození od soudních poplatků. Dne 31. 12. 2022 soudu navrhla, aby jí ustanovil zástupce, což odůvodnila složitostí věci, absencí právnického vzdělání a nepříznivými majetkovými poměry.

[2] Městský soud shora uvedeným usnesením žalobkyni od soudních poplatků neosvobodil (výrok I.) a její návrh na ustanovení zástupce zamítl (výrok II.). Konstatoval, že z žalobkyní předložených podkladů [mimo jiné z vyplněného formuláře „*Prohlášení právnické osoby o majetkových poměrech a dalších rozhodných skutečnostech žadatele/žadatelky pro osvobození od soudních poplatků anebo ustanovení zástupce*“ (dále „formulář o majetkových poměrech“)] se sice podává, že žalobkyně nemá žádný majetek větší hodnoty a v letech 2019 až 2021 vykázala ztráty. S odkazem na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2022, kde v jiné věci žalobkyně kasační soud odňal žalobkyni přiznané

osvobození od soudních poplatků, městský soud uvedl, že stále existují pochybnosti o věrohodnosti a úplnosti žalobkyní předložených informací o majetkových poměrech. Vedle nesrovnalostí týkajících se vykázaného obrátu za rok 2021 poukázal na průběžné vklady hotovosti z bankomatu na účet žalobkyně, dosud nevysvětlené důvody nevymahatelnosti pohledávky za společností CZ Izolace s.r.o. a též na skutečnost, že žalobkyně využívá služeb daňové kanceláře.

[3] Výroky I. a II. uvedeného usnesení napadá žalobkyně (dále „stěžovatelka“) kasační stížností. Namítá nesprávné posouzení otázky, zda jsou u žalobkyně splněny předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, respektive nedostatek důvodů v tomto ohledu. Městský soud dle stěžovatelky v podstatě opomenul její argumentaci o rozhodných skutečnostech pro osvobození, spokojil se s citovaným usnesením NSS č. j. 7 As 217/2022 - 25. Stěžovatelka se k jednotlivým pochybnostem v prohlášeních zaslaných městskému soudu vypořádala, pochybnosti uváděné Nejvyšším správním soudem již netrvají. Stěžovatelka rovněž poukázala na usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 11. 2022, č. j. C 26014/RD93/KSOS, Fj 87059/2022/KSOS, jímž jí bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků a ustanoven advokát.

[4] Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je přípustná. Byla podána osobou oprávněnou, ve lhůtě dle § 106 odst. 2 s. ř. s. Poplatková povinnost ani povinné zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti stěžovatelky nejsou dány (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení proto NSS přezkoumal v rozsahu a z důvodů vymezených stěžovatelkou v kasační stížnosti. Přihlížel při tom k případným vadám, které je povinen zkoumat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[5] Kasační stížnost není důvodná.

[6] Předně nelze přisvědčit namítané nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů. Z ustálené judikatury NSS vyplývá, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal soud za rozhodný, jakým způsobem postupoval při utváření právního závěru a proč považuje argumentaci účastníků řízení za nesprávnou (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1996, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, nebo rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 - 130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75 a ze dne 30. 1. 2014, č. j. 7 As 16/2013 - 39). Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006 - 76).

[7] Těmto požadavkům městský soud dostál. V napadeném usnesení dostatečně a srozumitelně vyjádřil úvahy, které jej vedly k závěru o nenaplnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků. Vycházel z citovaného usnesení NSS č. j. 7 As 217/2022 - 25 a v bodu 14. napadeného usnesení jmenoval jednotlivé skutečnosti,

pokračování

pro které stěžovatelkou prezentované údaje ohledně jejích majetkových poměrů hodnotil jako nevěrohodné, respektive neúplné. Napadené usnesení nedostatkem důvodů netrpí.

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. platí, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.* V souladu s § 35 odst. 10 s. ř. s. *poté navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*

[9] Pokud se týče správnosti posouzení stěžejní otázky, zda v případě stěžovatelky byly naplněny předpoklady osvobození od soudních poplatků, Nejvyšší správní soud předně odkazuje na ustálenou judikaturu k výkladu § 36 odst. 3 s. ř. s. Osvobození od soudních poplatků (obzvláště má-li jít o osvobození úplné) je výjimečným institutem, který má své místo v situacích, kdy žadatel dostatečně prokáže všechny předpoklady nezbytné pro osvobození (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009-88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS, či ze dne 14. 3. 2012, č. j. 6 Aps 1/2012-13). Povinnost doložit nedostatek prostředků leží jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. usnesení NSS ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004-50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS).

[10] Jak NSS ověřil ze spisu městského soudu, stěžovatelka k prokázání majetkových poměrů předložila vyplněný formulář o majetkových poměrech a dále mimo jiné kopie přiznání k dani z příjmů právnických osob za období let 2019 až 2021 a výpisu z účtu za listopad a prosinec 2022. Z těchto vyplývá, že žalobkyně opakovaně vykazuje ztrátu a na účtu nemá prakticky žádné prostředky, byť za listopad a prosinec 2022 uskutečnila odchozí platby v řádech jednotek tisíc Kč. Současně však disponuje pohledávkou ve výši 88 327 Kč za společností CZ Izolace, kterou ovšem nevymáhá.

[11] NSS ve shodě s městským soudem odkazuje na citované usnesení NSS č. j. 7 As 217/2022 - 25, neboť v dané věci již tento soud posuzoval obdobnou majetkovou situaci stěžovatelky. Hodnotil zde rovněž stěžovatelčin pokus vysvětlit důvody nevymáhání uvedené pohledávky za společností CZ Izolace, s.r.o. V projednávané věci poté stěžovatelka ve formuláři o majetkových poměrech znovu prezentovala důvody v podobě personální provázanosti této společnosti se stěžovatelem či potíže týkající se provozování majetku dané společnosti, nikoli důvody relevantní. Transakce na běžném účtu stejně jako využívání služeb daňového poradce nevysvětlila. Obstojí proto závěr městského soudu, že *přetrvávají pochybnosti o úplnosti a věrohodnosti stěžovatelkou prezentovaných údajů*, k nimž dospěl NSS v citovaném usnesení č. j. 7 As 217/2022 - 25. Podmínky osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s., a tudíž ani podmínky pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s., proto v případě stěžovatelky dány nebyly.

[12] Nadto Nejvyšší správní soud připomíná závěry dovozené v rozsudku NSS ze dne 4. 4. 2013, č. j. 1 As 187/2012 - 32, č. 2099/2010 Sb. NSS, tedy že soud přizná osvobození od soudních poplatků právnické osobě, která je skutečně a objektivně nemajetná (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), *pokud vedení soudních sporů není obvyklou součástí naplňování jejího předmětu činnosti*. Osvobození od soudních poplatků právnické osobě, byť skutečně a objektivně nemajetné, nelze přiznat zpravidla tehdy, pokud právní věc, v níž se domáhá soudní ochrany, nesouvisí s její existencí, vnitřními poměry či majetkem ani s předmětem činnosti uvedeným ve stanovách či obdobné listině. Týká-li se soudní spor ochrany práva, jehož výkonem právnická osoba vykročila z předmětu své činnosti, je spravedlivé trvat na tom, aby si opatřila dostatek prostředků na úhradu nákladů řízení.

[13] NSS se přitom nemůže ubránit dojmu, že naplní pokračující existence stěžovatelky – společnosti s ručením omezeným v likvidaci – se stává vedení soudních sporů (respektive řízení před správními orgány), z nichž většina s naplňováním jejího standardního předmětu činnosti, totiž provozování živnosti zapsané v živnostenském rejstříku, přímo nesouvisí. Ostatně stěžovatelka opakovaně připouští, že dlouhodobě není schopna vykonávat podnikatelskou činnost, údajně v důsledku neoprávněných zásahů správních orgánů, respektive jiných osob. Bylo by ovšem hrubě v rozporu s výjimečnou povahou institutu osvobození od soudních poplatků, pokud by náklady uvedené činnosti stěžovatelky, právnické osoby založené za účelem dosahování zisku, měly ležet na státu.

[14] V této souvislosti též neuniklo pozornosti NSS, že stěžovatelka je již zrušenou společností s likvidací, kdy účelem likvidace je ve smyslu § 187 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, (dále jen „občanský zákoník“) již toliko vypořádat majetek zrušené právnické osoby (likvidační podstatu), vyrovnat dluhy věřitelům a naložit s čistým majetkovým zůstatkem, jenž vyplýne z likvidace (s likvidačním zůstatkem), podle zákona. Již z toho je patrné, že předmět sporu stěžovatelky s žalovaným v projednávané věci vybočuje z rámce současného „předmětu činnosti“ stěžovatelky, respektive likvidátora jednajícího jejím jménem (srov. § 196 odst. 1 občanského zákoníku).

[15] Konečně ke stěžovatelkou odkazovaným rozhodnutím civilních soudů, jimiž stěžovatelce bylo přiznáno osvobození od soudních poplatků, potažmo ustanoven zástupce, NSS v první řadě konstatuje, že vyjma rozhodnutí o osobním stavu nejsou správní soudy vázány rozhodnutími soudů v občanském soudním řízení (srov. 52 odst. 2 s. ř. s.). O otázce naplnění předpokladů osvobození od soudních poplatků také soud rozhoduje vždy na základě aktuálních majetkových poměrů navrhovatele v každé jednotlivé věci zvlášť. Nejedná se tak o otázku, z jejíhož posouzení ze strany jiného orgánu by městský soud, potažmo nyní NSS, měl vycházet. Konkrétně z usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 22. 11. 2022, č. j. C 26014/RD93/KSOS, Fj 87059/2022/KSOS, poté navíc vyplývá, že tento soud nevzal v potaz citované usnesení NSS č. j. 7 As 217/2022 - 25. Otázkou věrohodnosti a úplnosti stěžovatelkou předložených údajů se nezabýval. Na oblast civilního soudnictví také není bez dalšího přenositelná výše citovaná judikatura NSS k rozhodování o žádostech o osvobození od soudních poplatků právnických osob.

[16] Z výše uvedených důvodů dospěl NSS k závěru, že nebyly naplněny tvrzené důvody kasační stížnosti, a proto ji podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

pokračování

[17] Současně v souladu § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. a NSS nepřiznal stěžovatelce právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť v něm neměla úspěch. Pokud jde o žalovaného, ten účastníkem řízení o této kasační stížnosti nebyl, neboť napadeným usnesením městský soud rozhodoval výlučně o procesních právech stěžovatele.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. července 2023

Ivo Pospíšil
předseda senátu